

Position paper Regietafel Energietransitie Utrecht

februari 2017

Regietafel Energietransitie Utrecht

Hieronder treft u informatie over de Regietafel Energietransitie Utrecht. Hoe is die georganiseerd? Waar houdt die zich mee bezig? Hoe wordt er samengewerkt? Eens per jaar wordt bekeken of actualisatie van deze informatie nodig is, bijvoorbeeld vanwege nieuwe ontwikkelingen of nieuwe inzichten.

Energietransitie

De energietransitie is voor sommige personen of organisaties vooral een technische verandering: van een grootschalig fossiel systeem naar duurzame energie. Voor anderen is de energietransitie vooral een maatschappelijk proces, waarbij techniek een ondergeschikt element is. In werkelijkheid zijn dit natuurlijk twee kanten van dezelfde medaille.

Keuzes met betrekking tot energie worden steeds meer lokaal gemaakt en steeds minder centraal. De rollen van partijen en hun onderlinge verhoudingen veranderen. Consumenten worden ook producenten (soms aangeduid als 'prosumenten'). Energieleveranciers worden ook dienstenleveranciers. Het aantal lokale energiecoöperaties neemt opvallend toe.

Daar komt bij dat in de bestaande stad allerlei posities al zijn ingenomen: eigendom van gebouwen, van energie-infrastructuur, van installaties. Ook daardoor worden keuzes over 'het nieuwe energiesysteem' van een gebouw, een gebied of een stad tot een oefening in samenwerking en gezamenlijke besluitvorming.

Wat is de Regietafel Energietransitie Utrecht?

De gemeente Utrecht heeft het initiatief genomen om samen met belangrijke spelers in de stad de energietransitie te versnellen. Hiertoe is de Regietafel Energietransitie Utrecht opgezet. De ambitie om een klimaatneutrale stad te worden vergt de inzet van veel partijen en de onderlinge afstemming van belangrijke besluiten. De partijen van de Regietafel hebben geen onderlinge gezagsverhouding en opereren in principe onafhankelijk van elkaar. Tegelijkertijd leeft bij alle partijen de overtuiging dat nauwe samenwerking een noodzakelijke voorwaarde is om de gewenste veranderingen te realiseren. De partijen stemmen hun agenda's op elkaar af en prioriteren en leren samen. De Regietafel is geen nieuw besluitvormend orgaan; alle partijen hebben hun eigen besluitvormingstrajecten en maken hun eigen afwegingen.

De Regietafel bestaat uit vertegenwoordigers (bestuurders en managers) van:

- Energiecoöperatie Energie-U
- STUW, platform voor de Utrechtse woningbouwcorporaties
- Stedin
- Eneco
- Gemeente Utrecht

Hoe is deze groep tot stand gekomen?

Na het *Energieplan Utrecht* (juni 2015), de *Duiding door het College bij het Energieplan* (november 2015) en de *Utrechtse Energieagenda's* (november 2015), heeft de gemeente in het voorjaar van 2016 een reeks verkennende gesprekken gevoerd. Dat heeft geleid tot de eerste bijeenkomst van de Regietafel Energietransitie Utrecht, in juni 2016. De samenstelling van de Regietafel staat in principe vast voor een periode van twee jaar. De vijf organisaties die deelnemen aan de Regietafel bepalen zelf welke twee personen—één bestuurder en één manager—hen daarin vertegenwoordigt.

Ter wille van de slagvaardigheid werkt de Regietafel met:

- Een groep van steeds dezelfde twee personen (bestuurder en manager) per organisatie, die elk een eigen, concreet en helder belang hebben.
- Een voorbereidingsgroep met vertegenwoordigers van alle organisaties die de agenda beheert, acties uitzet en tweewekelijks contact heeft.
- Verschillende uitvoeringsgroepen die aan verschillende projecten werken. Per project wordt de samenstelling en vergaderfrequentie vastgesteld. Per uitvoeringsgroep wisselt de samenstelling en kunnen ook andere partijen op basis van de agenda aanschuiven.
- Het secretariaat is in handen van de gemeente Utrecht.

Doel en ambitie van de Regietafel

Doel van de Regietafel is het versnellen van de energietransitie in de stad Utrecht. Daarbij ligt de focus op het energiesysteem, dat wil zeggen op vraagstukken rond de samenhang tussen gebouwen/gebieden, energie-infrastructuur en energieopwekking. Dit gebeurt in de praktijk door de verschillende facetten van de energietransitie te (laten) onderzoeken, op basis daarvan plannen te maken, en die uit te voeren via uiteenlopende projecten.

Haar ambitie ontleent de Regietafel aan het *Energieplan Utrecht*. De stad Utrecht streeft ernaar in 2030 klimaatneutraal te zijn. De Regietafel wil die ontwikkeling versnellen.

Daarbij zijn dit de uitgangspunten:

- De deelnemers voelen zich allen verantwoordelijk voor de ambitie en het goed functioneren van de Regietafel.
- Zij zijn open naar elkaar, spreken dingen uit en hebben begrip voor de verschillen in organisatie.
- Zij brengen structuur aan in de acties en projecten.
- Zij dragen actief de gemeenschappelijke ambitie uit: Utrecht werkt aan een klimaatneutrale stad.
- Zij kijken naar de belangen van inwoners (individueel) én naar het algemeen belang (collectief)
- Zij kijken naar activiteiten en resultaten op korte én op lange termijn.
- Zij vinden het belangrijk om in een open en veilige sfeer kunnen overleggen met elkaar. Daarom zijn de besprekingen niet openbaar.
- Over de prioriteiten en resultaten communiceren zij intern en extern.

Hoe voert men regie over de energietransitie?

- De partijen verenigd in de Regietafel werken actief samen aan concrete projecten, zoals het realiseren van energieneutrale gebieden; het optimaliseren van de warmtevoorziening in de stad; en de bevordering van maatschappelijke bewustwording. De prioritering van deze projecten is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.
- Zij verkennen kansen, mogelijkheden en ontwikkelingen vanuit energie–infrastructuur, gebouwen en bewoners.
- Zij delen informatie, kennis en ervaringen, zoals op gebied van dataverzameling, bijzondere acties, en signalen van klanten/gebruikers.
- Zij werken aan een actieve monitoring van de energietransitie in Utrecht. Op basis daarvan stellen zij de prioriteiten van de Regietafel bij.
- Waar nodig en wenselijk trekken zij gezamenlijk op in lobby–trajecten.
- Zij houden nieuwe ontwikkelingen en innovaties binnen de energietransitie goed in de gaten en nemen die mee in hun werk.

Inhoudelijke prioriteiten

Voor 2017 heeft de Regietafel twee prioriteiten: de verduurzaming van de warmtevoorziening in de stad (WKO, all electric, warmtenet); en de transitie naar aardgasvrije gebieden. Daarnaast maakt de Regietafel een start met monitoring. Eerst worden indicatoren gezamenlijk vastgesteld, vervolgens worden die gemonitord. Onderwerpen waarmee de Regietafel op termijn mogelijk aan de slag gaat, zijn: de slimme stad, opslag van warmte en elektriciteit, en nieuwe bronnen van energie.

Verwachte resultaten voor 2017

- Monitoring: een overzicht van gezamenlijk vastgestelde indicatoren
- Plan maken voor de transitie naar aardgasvrij en keuze van een gebied in Utrecht
- Visie ontwikkelen over de warmtevoorziening in de stad

Hoe communiceert de Regietafel naar buiten?

- Op de gemeentelijke website heeft de Regietafel een plek. Hier wordt aangegeven wat de rol is van de Regietafel en de thema's waaraan wordt gewerkt.
- Op de website staat ook een emailadres voor vragen of suggesties.
- De uitvoerings- of projectgroepen die er zijn worden benoemd op de website.
- Halfjaarlijks wordt een kort procesverslag gemaakt dat gebruikt kan worden op de website, maar ook binnen iedere organisatie intern.
- Per project wordt toegewerkt naar een stuk (ppt, kaart, plan) dat openbaar gemaakt kan worden.

Huidige openstaande vraagstukken die aandacht vragen:

- Hoe zorgt de Regietafel ervoor dat per project andere partijen kunnen aanschuiven?
- Hoe om te gaan met andere eigenaars en gebruikers dan nu aan de Regietafel vertegenwoordigd?
- Wat kan openbaar en wat dient vertrouwelijk te blijven?

De deelnemers van de regietafel

- De woningcorporaties zijn bezig met de woningverbetering. Zij zijn verantwoordelijk voor 35% van het woningbezit in Utrecht. Ook zijn zij de eigenaar van de verwarmingssystemen in hun woningen. Voor de woningbouwcorporaties is het belangrijk dat hun huurders een kwalitatief goede, betaalbare woning hebben.
- Netbeheerder Stedin is eigenaar van het elektriciteit- en aardgasnet. Stedin heeft de plicht dit te vernieuwen, maar wil liever geen nieuwe aardgasleidingen aanleggen. De missie van Stedin is duurzame energie voor iedereen, energie die altijd beschikbaar is voor deze en volgende generaties.
- Eneco is energieleverancier van elektriciteit en warmte, zij is ook eigenaar van het warmtenet in de stad waar meer dan 50.000 huishoudens op aangesloten zijn. Zij bezit en beheert het ondergrondse buizensysteem, de grote centrales op Lage Weide waar warmte voor de stadsverwarming wordt geproduceerd en de hulpcentrales. Daarnaast zit Eneco zelf ook in de energietransitie; zij ontwikkelt van traditionele leverancier van energie naar dienstverlener die het mogelijk maakt dat bewoners en bedrijven zelf energie opwekken en inzicht krijgen in hun verbruik en mogelijkheden door slimme toepassingen.
- De gemeente Utrecht heeft de ambitie om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Een grote ambitie waaraan zij werkt op verschillende terreinen. De gemeente is als lokale overheid verantwoordelijk voor de vergunningverlening voor gebiedsontwikkeling, is ook beheerder van het openbaar gebied, en heeft prestatieafspraken met de woningcorporaties over beschikbaarheid, betaalbaarheid en duurzaamheid. Daarnaast stelt de gemeente jaarlijks €3 miljoen ter beschikking voor het stimuleren van de energietransitie.
- Energie-U is een energiecoöperatie: een ledenorganisatie van Utrechtse inwoners die zich graag bezighouden met en druk maken over energie. Energie-U vormt de voorhoede van de Utrechtse energiebeweging, heeft een groot netwerk in de stad met energieambassadeurs, initiatiefnemers, leden en andere betrokkenen, en organiseert de energietransitie vanuit bewonersperspectief. Energie-U nam onder andere het initiatief voor de groep Warmte030, Utrechters die zich bemoeien met de stadsverwarming, of: met de verwarming van de stad.